

קורות חיים

ד"ר יאיר פז, מרצה בכיר בלימודי א"י, תרבות ומרחב, "מכון שכטר למדעי היהדות";
מנהל חינוכי עמותת "מדרשת ירושלים" לחינוך מבוגרים
טל' 074-7800780 נידד 052-5550044;
דוא"ל yairpaz@schechter.ac.il

א. לימודים אקדמיים:

1982-1986 **תאר ראשון:** האוניברסיטה העברית, היסטוריה של ע"י וגיאוגרפיה
1987-1991 **תאר שני (עם תזה):** האוניברסיטה העברית, גיאוגרפיה (התמחות בלימודים עירוניים ובגיאוגרפיה-היסטורית)
1989-1992 **תאר שני במדעי היהדות:** 'מכון שכטר', (התמחות בחינוך מבוגרים), כתיבת תזה בנושא: "תרבות יהודית כמנוף לקליטת עולים"
1999-2003 **תאר שלישי (Ph.D.)** ג'ג אונ' בר-אילן, בנושא: "ירושלים החדשה" - גיבוש המרחב של ירושלים היהודית-לאומית בתקופת השלטון הבריטי (1948-1917) ועיצובו הסמלי כ'בירה בדרך'" (בהדרכת פרופ' יוסי כץ)

ב. לימודים נוספים:

1970-1974 ישיבה-תיכונית 'בני-עקיבא' נתניה
1979-1975 ישיבת הסדר 'הר-עציון' אלון-שבות (במשולב עם שרות צבאי)
1979-1980 ישיבת הסדר 'קרית-שמונה' (צוות הקמה של מוסד חדש)
1984 ניתוח מערכות – (המכון לפיריון העבודה)
1985 קורס מורי-דרך (בשיתוף החברה להגנת הטבע)
1989-1992 תכנית 4 שנתית למנהיגות חינוכית 'מכון שכטר ללימודי יהדות', בימ"ד לרבנים והכשרת מנהיגות יהודית

ג. עבודה:

1981-1984 בית ספר שדה 'שער-הגיא' (רמות שפירא), מדריך ורכז-הדרכה
1985-1988 יד יצחק בן צבי, מדריך סיורים לימודיים ורכז קורסים
1988-1998 יד יצחק בן צבי, חוקר ומרכז פרויקט "מחקר רכישת קרקעות ע"י יהודים בסביבות ירושלים בשנים 1860-1948"
1985-1989 הדרכת נוער במצוקה (במסגרת משרד הרווחה - מעון 'אורנים' / עמותת כפר ילדים 'אור שלום') (במקביל ללימודי מ.א.)
2015- 1992 מנהל 'מדרשת ירושלים' בישראל
1995 - ואילך: מרצה בכיר, יועץ אקדמי וראש מסלול לימודי א"י ותרבויותיה, "מכון שכטר"

ד. פרסומים אקדמיים (ראו רשימה מצורפת)

ה. פרסי הצטיינות ומילגות עיקריות:

- פרס מקרן מארק יובילר לתלמידי מ.א. מצטיינים
- פרס מטעם קרן גרינשטיין לעבודות תזה מצטיינות בחקר א"י
- פרס מטעם קרן 'בן-שמש' (קק"ל) לעבודות בחקר א"י
- מילגת הנשיא לדוקטורנטים מצטיינים מטעם אונ' בר-אילן

ו. פרטים ביוגרפיים:

- תאריך לידה 2.12.1956, ישראל (קיבוץ סעד), ת.ז. 54508957
- שירות צבאי: 1974-78 לוחם ומפקד טנק; חובש פלוגתי וחובש בכיר (פקע"ר); כיום בהתנדבות: סרן (מיל.) קצין התנהגות אוכלוסיה (פקע"ר)
- נשוי (לאיילה) ואב לשלושה בנים ולשלוש נכדות, תושב אפרת (גוש עציון)
- ת.ד. 1118 אפרת- 90435, טל" (ב) 02-9933322 (נ) 052-5550044

רשימת פרסומים

Refereed Publications

א. פרסומים שפיטים

Articles and Chapters in Books

מאמרים ופרקים בספרים

1. (תשמ"ט), "הנסיונות ליצור רצף קרקעות יהודי בין תל-אביב לירושלים בתקופת המנדט", בתוך: ח' לבסקי (עורכת), **ירושלים בתודעה ובעשייה הציונית**, ירושלים תשמ"ט, עמ' 279-302
2. (תשנ"ז), "האוניברסיטה העברית בהר הצופים כימקדש", ש' כץ ומ' הד (עורכים) **תולדות האוניברסיטה העברית בירושלים** (מאגנס, תשנ"ז), עמ' 281-308
3. (תשנ"ט), "סיפורה של ינחלת יצחקי (בואכה ירושלים)", בתוך: מ' ליבנה ור' יחזקאלי (עורכים), **יד ליאיר, ארץ ישראל, עיונים בטבע, בסביבה ובידיעת הארץ**, רמת-גן תשנ"ט, עמ' 188-212
4. (תשס"ה), "הגן הבוטאני וגן הנביאים – על שני פרויקטים להקמת גנים-לימודיים באוניברסיטה העברית בראשיתה" בתוך: ח' לבסקי (עורכת), **תולדות האוניברסיטה העברית בירושלים, כרך ב'** (מאגנס) תשס"ו, עמ' 472-443
5. (תש"ע) "החורבה בתקופת המנדט: חברה, זיכרון וסמל" ד' קאסוטו ואחרים (עורכים) החורבה, שש מאות שנים של התיישבות יהודית בירושלים, יד בן צבי, ירושלים, עמ' 170-148
6. [תשס"ח] "המתח בין צפת לירושלים במאה הט"ז לאור הפיוט 'לכה דודי ומקורות נוספים" בתוך: ז' גריס ואחרים (עורכים), **מצפת לירושלים (ספר שושנה הלוי)**, ירושלים 2010, עמ' 172-157
7. [תשס"ט] (עם א' זלצר) "נשארו בהר: מבני הקמפוס ההיסטורי מתקופת המנדט בהר הצופים" בתוך: ח' לבסקי (עורכת), **תולדות האוניברסיטה העברית בירושלים, כרך ג'** (מאגנס), ירושלים תשס"ט, עמ' 487-463
8. [תשע"א] "ההקדש הכורדי ובית הכנסת הגורג'י בשכונת אשל אברהם בירושלים בתקופת המנדט" בתוך: י' כהן-הטב ואחרים (עורכים) **עיר בראי מחקרה, מחקרים בגיאוגרפיה היסטורית יישובית של ירושלים**, (מאגנס) תשע"א, עמ' 294-266
9. [תשס"ט] "מדוע זכתה העיר צפת: נופי הגליל העליון ותרומתם לגיבוש המסורת המיסטית של צפת", בתוך: צ' גרוסמרק ואחרים (עורכים) **מחקרים חדשים של הגליל**, תל-חי תשס"ט, עמ' 98-79
10. [תשע"ה] "שכונת מקור חיים בתקופת המנדט" בתוך: ר' גפני ואחרים (עורכים), **מקור חיים, סיפורה של שכונה בדרום ירושלים**, ירושלים, יד בן צבי, תשע"ה, עמ' 35-62

Articles in periodicals

מאמרים בכתבי עת

1. (תשנ"א) (עם ש' רייכמן וי' כץ), "כושר הנשיאה וקצב הקליטה של א"י מראשית ההתיישבות היהודית החדשה עד הקמת המדינה – הבחינה הגיאוגרפית" **ארץ ישראל – מחקרים בידיעת הארץ ועתיקותיה**, כ"ב, החברה לחקירת א"י ועתיקותיה (ספר דוד עמירן), ירושלים תשנ"א, עמ' 206-220

2. (תשנ"ד), "ירושלים החדשה" בתכנית הסוכנות היהודית לחלוקת ירושלים (1938-1937), "קתדרה" 72 (תשנ"ד), עמ' 113-134
3. (תשנ"ד), "פעולות לעיבוי סביבות ירושלים בשנים 1933-1936", **מחקרים בגיאוגרפיה של ארץ-ישראל**, יד, ירושלים, עמ' 156-172
4. (תשנ"ח) "שימור המורשת האדריכלית בשכונות הערביות הנטושות לאחר מלחמת העצמאות" **קתדרה** 88 (תמוז תשנ"ח), עמ' 95-134
5. (תשס"ז) "נסיגה יהודית בירושלים בתקופת המנדט: שכונות 'שמעון הצדיק' ו'כפר השילוח'" בתוך: **ארץ ישראל – מחקרים בידיעת הארץ ועתיקותיה**, כ"ח, החברה לחקירת א"י ועתיקותיה (ספר טדי קולק) בעריכת י' בן-אריה ואחרים, ירושלים תשס"ח, עמ' 427-443
6. (תשע"ג) "לאן נעלמו אבני הפינה של האוניברסיטה העברית" [עם אסף זלצר], **ארכיון**, כתב עת לאריונאות ולתיאור, 17 תשע"ג, עמ' 56-63
7. [תשע"ה] "יומנו של מוכתר" (מאמר ביקורת על ספר) **קתדרה** [בדפוס]

פרסומים באנגלית:

1. (With S. Reichman & Y. Katz) "The Absorptive Capacity of Palestine 1882-1948" **Middle Eastern Studies** Vol. 33 No. 2, April 1997, pp. 338-361
2. (With Y. Katz) "The Transfer of Government Ministries to Jerusalem, 1948-49: Continuity or Change in the Zionist Attitude to Jerusalem?" in: M. Golani (ed.) *Jerusalem in the Past Fifty Years*, The second issue for **The Journal of Israeli History**, Autumn 2004 (Vol. 23, No. 2) pp. 232-259
3. "Holy Inhabitants of a Holy City: How Safed Became One of the Four Holy Cities of Eretz Israel in the 16th Century" in: J. Schwartz et al. (eds.) **A Holy People, Jewish and Christian Perspectives on Religious Communal Identity** (Jewish and Christian Perspectives Series, Vol. 12) Brill, Leiden; Boston 2006, pp. 237-260

ב. פרסומים נוספים:

I. דוחות מחקר:

1. ריכב רובין ויי פז (עורכים), מחקר רכישת קרקעות על ידי יהודים בשלהי התקופה העות'מאנית ובתקופת המנדט הבריטי, דו"ח ביניים (דצמבר 1991), **המכון לחקר א"י ויישובה**, יד יצחק בן צבי, ירושלים 1991

2. "מחקר רכישת הקרקעות בא"י בעת החדשה", דוח ביניים אייר תשנ"ו, אפריל 1996, **המכון לחקר א"י ויישובה**, יד יצחק בן צבי, ירושלים 1996 (כולל מידע על כפר השילוח, נחלת שמעון)
3. "מחקר רכישת הקרקעות בא"י בעת החדשה", דוחות תקופתיים יוני-נובמבר 1996; דצמבר 1996-פברואר 1997, **המכון לחקר א"י ויישובה**, יד יצחק בן צבי, ירושלים 1996 (כולל מידע נוסף על כפר השילוח, נחלת יצחק, מחנה ישראל וארכיון התימנים)
4. "מחקר רכישת הקרקעות בא"י בין השנים 1800-1948, דוח ביניים מרס-מאי 1997", **המכון לחקר א"י ויישובה**, מוגש לוועדת ההיגוי המשותפת לאגף האפוטרופוס הכללי, משרד המשפטים וליד יצחק בן צבי, יוני 1997 (כולל מידע על ארכיון פרוטיגר; המשך קיטלוג ארכיון ועד העדה התימנית)
5. "מחקר רכישת קרקעות ע"י יהודים בא"י בין השנים 1800-1948", חומר רקע מוגש למועצה הציבורית של יד יצחק בן צבי, **המכון לחקר א"י ויישובה**, יד יצחק בן צבי, ירושלים, יולי 1997
6. "השפעת זיכיונות חברת החשמל ויוזמות רוטנברג על פיתוח אורבאני לאורך גדות הירקון" דוח ביניים, הוגש לאגף התכנון בחברת החשמל ולרשות נחל הירקון, יוני 2006

II. פרסומים במתכונת אקדמית:

23. (1991) (עם מיכל בן-יעקב) "פרשת רכישת אדמות אלישר (קרית יערים)" בתוך הקובץ לעיל פריט מס' 17, עמ' 81-95
24. (1991) "אגודות שיתופיות להתיישבות בסביבות ירושלים בתקופת המנדט", שם, עמ' 47-51
25. (1991) "מאגר המידע הממוחשב – אתגרים ובעיות מחקריות" שם, עמ' 21-30
26. (2003) "חידת הגאולה בצפת ובגליל העליון במאה ה-16" **כת"ע אלקטרוני של מורי מכון שכטר**, נובמבר 2003
27. Y. Paz, "From Neve Schechter to the Schechter Institute of Jewish Studies: The Beginning Chapter" in: Faculty Forum, Schechter Institute of Jewish Studies, Jerusalem, July 2004 (<http://www.schechter.edu/pubs/facforum10.htm>)
28. (תשס"ה), "מחדשי הברית, חזון גן הנביאים ורז"ל שרקמו אפרים וחנה הראובני על הר הצופים הוגשם כעבור שנות דור ב'נאות קדומים' " **עת-מול, עיתון לתולדות א"י ועם ישראל**, (יד בן צבי), גליון 179 (שבט תשס"ה) עמ' 11-13
29. (תשס"ו) "השיר "לכה דודי" כביטוי לקשר בין מיסטיקה לנוף" **דף חודשי - מורשת ישראל, המכללה האקדמית יהודה ושומרון**, חשוון תשס"ו, עמ' 14-16
30. (תשס"ז), "אשל אברהם בירושלים: גלגולי שכונת הגורגיים ובתי הכנסת הנשכחים ליד שער שכם" **עת-מול, עיתון לתולדות א"י ועם ישראל**, (יד בן צבי), גליון 191 (שבט תשס"ז) עמ' 10-13

31. (תשס"ח) (עם יי בן-אריה) "עטרות וירושלים" בתוך: רות דנון, עטרות, מושב ראשון בהרי יהודה, (אריאל 177-178) ירושלים תשס"ח, עמ' 16-13

32. (תשמ"א) "ט"ו בשבט – הלכה ומציאות", בתוך: **מטל חרמון**, כתב-עת של ישיבת ההסדר בקרית-שמונה, תשמ"א

33. (1985) "צפון יהודה וארץ בנימין" מפת אזורי הטיולים ותיאור האתרים שכדאי לבקר בהם, **החברה להגנת הטבע** 1985

34. (תשס"ד) "מנווה-שכטר למכון-שכטר למדעי היהדות – פרקי בראשית" **עלון הבוגרים של מכון שכטר למדעי היהדות**, דצמבר 2003, עמ' 4-6

ג. הרצאות בכנסים מדעיים PAPERS PRESENTED AT SCIENTIFIC CONFERENCES

1. "הניסיונות ליצור רצף קרקעי יהודי לירושלים בתקופת המנדט" הרצאה בכנס חוקרים "ירושלים בתודעה ובמדיניות הציונית" לרגל שנת המאה להולדת בן-גוריון ושנת העשרים לאיחוד ירושלים, מרכז צ'ריק, האוניברסיטה העברית, ירושלים, 8-10 בפברואר 1987

2. "הניסיון ליצור גוש קרקעי בין קרית ענבים לעטרות" הרצאה בכנס "גאולת הקרקע בארץ ישראל – רעיון ומעשה" יד בן צבי 29/3/1990

3. "רכישת קרקעות על ידי אגודות שיתופיות פרטיות של יהודים בסביבות ירושלים בתקופת המנדט" הרצאה בכנס השנתי של האגודה הגיאוגרפית, אוניברסיטת ת"א, חנוכה 1991

4. "הקמת הגן הבוטני בהר הצופים בתקופת המנדט" הרצאה בכנס "מחקרים חדשים בתולדות ההתיישבות בא"י בעת החדשה" אוניברסיטת בר אילן, 25 בפברואר 2003

5. "עיצוב הר-הצופים כהר 'ציוני' וכאתר 'מקודש' בתקופת המנדט" הרצאה בכנס האגודה הגיאוגרפית, אוניברסיטת בר אילן, 21-23 בדצמבר 2003

6. "אגודות שיתופיות דתיות להתיישבות בתקופת המנדט בסביבות ירושלים" כנס המושבים הדתיים, אוניברסיטת בר-אילן, תשס"ה

7. "הגן הבוטני בראשיתו – גנו של איג" הרצאה בכנס לכבוד 75 שנה להקמת הגן הבוטני בהר הצופים, האוניברסיטה העברית, ר"ח ניסן תשס"ו, 30 במרס 2006

8. "שכונות יהודיות נטושות בסביבת שער שכם: היבטים היסטוריים ומשפטיים" הרצאה בכנס "קרן קיימת לישראל, היישוב היהודי ובניין הארץ" אוניברסיטת בר אילן, 20 ביוני 2006

9. "מיסטיקה ונוף – כיצד הפכה צפת לעיר קודש במאה ה-16" הרצאה בכנס "מחקרי הגליל" מס' 8, 28-29 ביוני 2006

10. "תחרות בריטית-ציונית על המוקדים הסמליים בירושלים וגילגולה" הרצאה בכנס חוקרים בנושא "ירושלים בירת ישראל" במכון שכטר למדעי היהדות, 15 במאי 2007

11. ניסיונות לאיתור אבני הפינה של האוניברסיטה העברית" כנס היובל של האגודה הגיאוגרפית, אוניברסיטת חיפה 13-15 דצמבר 2009

12. כיצד נעלמה שכונה חרדית בירושלים החילונית? לקורות נווה שאנן העליונה, כנס האגודה הגיאוגרפית הישראלית, האוניברסיטה העברית, דצמבר 2010

13. A Genealogical-Historical Study of the Residents of the Georgian-Jewish Neighborhood in Jerusalem (1885-1930)
כנס בינ"ל על יהודי גיאורגיה, הקווקז ומרכז אסיה, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי, גיאורגיה, ספטמבר 2014